

Sygn. akt V U 152/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 1 grudnia 2016 r.

znak (...) nr (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **zasądza od wnioskodawcy M. K. na rzecz strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 4800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

SSO Regina Stępień

Sygn. akt V U 152/17

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 1 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 lutego 2016r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że przeprowadzone postępowanie wyjaśniające wykazało, że umowa o pracę zawarta przez ww. strony była czynnością prawną pozorną. Organ rentowy ustalił, że spółka (...) Spółka z o.o. została zarejestrowana od 28 września 2012 r. Wspólnikami spółki są: M. G., P. P. oraz K. P.. M. G. pełni funkcję Prezesa Zarządu Spółki. Ww. Spółka dokonała zgłoszenia jako płatnik składek od 16 stycznia 2013 r. Przeważającym przedmiotem działalności ww. spółki jest „działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat”. Spółka zajmuje się pomocą prawną w uzyskiwaniu odszkodowań. Kondycja finansowa spółki jest zła. Spółka posiada zadłużenia, w tym w stosunku ZUS, przynosi straty. ZUS ustalił też, że ww. płatnik składek zgłosił ubezpieczoną M. K.do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZUA od dnia 1 lutego 2016 r., a od dnia 4 maja 2016 r. wymieniona stała się niezdolna do pracy z powodu choroby związanej z ciążą. Zgodnie

z przedstawionymi dokumentami ww. ubezpieczona została zatrudniona u ww. płatnika najpierw na okres próbny od 1 lutego 2016 r. do 30 kwietnia 2016 r., a następnie od dnia 1 maja 2016 r. na czas nieokreślony na stanowisku Dyrektora marketingu w wymiarze 1/2 etatu, z miejscem świadczenia pracy określonym na: (...) Sp. z o.o., ul. (...), (...) L. i wynagrodzeniem w wys. 4.210,18 zł brutto (płaca zasadnicza). Płatnik nie przedstawił pisemnego zakresu obowiązków wyżej wymienionej, lecz oświadczył, że wszystkie ustalenia odnośnie jej pracy były na bieżąco przekazywane i omawiane. ZUS – na podstawie protokołów z zebrań zarządu Spółki – ustalił, że ubezpieczonej postawiono do wykonania zadania: opracowywanie strategii i planów marketingowych, ustalenie oraz koordynowanie współpracy z agencjami reklamowymi oraz mediami, nadzór nad przygotowaniem materiałów reklamowych, zaplanowanie i wydatkowanie budżetu marketingowego, monitorowanie działań konkurencji, opracowanie działań usprawniających obsługę klientów firmy, analizę i interpretację dotychczasowych wyników pozyskiwania nowych klientów, przedstawienie programu szkolenia pracowników z pozyskiwania nowych klientów, dokonanie ustaleń związanych z kampanią reklamową z (...), portalem (...) oraz negocjacje cenowe, przygotowanie wizji rozbudowania działu marketingu, przygotowanie oferty pracy na stanowisko specjalisty ds. marketingu. Organ rentowy podkreślił jednak, że płatnik składek nie przedstawił żadnych dowodów na wykonywanie przez M. K. ww. zadań. Co więcej, mimo że w umowie o pracę M. K. miała wpisane jako miejsce świadczenia pracy siedzibę pracodawcy, Prezes Zarządu Spółki zeznał, że wykonywała ona swoją pracę w większości poza siedzibą spółki, tj. w domu, ponieważ charakter jej pracy nie wymagał przebywania w siedzibie pracodawcy. Organ rentowy podniósł też, że zarówno przed zatrudnieniem ww. ubezpieczonej, jak i w trakcie jej nieobecności spowodowanej niezdolnością do pracy z powodu choroby, płatnik składek nie zatrudniał i nie zatrudniał pracownika na stanowisku Dyrektora marketingu. Analizie nadto poddał kwalifikacje i możliwości ww. ubezpieczonej do powierzenia jej tak znaczącej funkcji w firmie jak Dyrektor marketingu. Podał, że strony nie przedstawiły dokumentów poświadczających wykształcenie, kwalifikacje i doświadczenie zawodowe M. K., w szczególności w zakresie marketingu, a z dostępnych dokumentów wynika, że w. wymieniona posiada wykształcenie wyższe – (...), a doświadczenie – w pracy w telewizji regionalnej w L.. ZUS wskazał też, że płatnik składek zatrudnia kilkunastu pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem od 2.000 zł do ponad 4.000 zł brutto, podczas gdy wynagrodzenie wymienionej przy zatrudnieniu na 1/2 etatu ustalono na poziomie 4.210,18 zł brutto, co w przeliczeniu na pełny etat daje 8.420,36 zł brutto. Organ rentowy wyliczył, iż składki na ubezpieczenia społeczne, FR i FGŚP oraz ubezpieczenie zdrowotne z okres od daty zatrudnienia M. K. powinny zostać opłacone za wymienioną w kwocie 5.778,36 zł. Natomiast ww. ubezpieczona, po wypłaceniu przez pracodawcę wynagrodzenia za czas choroby za okres od 4 maja 2016 r. do 5 czerwca 2016 r. otrzymała zasiłek chorobowy za okres od 1 czerwca 2016 r. do 19 września 2016 r. w kwocie 13.442,10 zł. Hipotetyczna zaś kwota zasiłku macierzyńskiego za okres 52 tygodni, czyli ewentualnie również za okres urlopu rodzicielskiego wyniesie 35.264,32 zł. Okoliczności powyższe, zdaniem ZUS, wskazują, że umowa o pracę zawarta została między stronami dla pozorów, a jedynym jej celem było uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w szczególności, że brak jest dowodów na faktyczne wykonywanie pracy przez ubezpieczoną. Wkład w system ubezpieczeń społecznych, w wysokości składek na ubezpieczenie chorobowe, jest niewspółmierny do zamierzonych do osiągnięcia przez strony (zwłaszcza ubezpieczoną) korzyści w postaci zasiłku chorobowego, a następnie macierzyńskiego. Takie zachowanie stron na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych jest niedopuszczalne.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła M. K., podnosząc, że ustalenia faktyczne dokonane przez organ rentowy są błędne, podobnie jak i błędne jest uznanie fikcyjności jej zatrudnienia, co nie ma odniesienia do rzeczywistości. Wniosła o uchylenie decyzji ZUS i umorzenie postępowania w sprawie.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko tak jak w zaskarżonej decyzji. Wniósł nadto o zasądzenie od ubezpieczonej na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd ustalił:

Płatnik składek (...) Spółka z o.o. została zarejestrowana od dnia 28 września 2012 r. Wspólnikami tej spółki są: M. G., P. P. oraz K. P.. M. G. pełni funkcję Prezesa Zarządu Spółki. Ww. Spółka dokonała zgłoszenia jako płatnik składek od dnia 16 stycznia 2013 r. Przeważającym przedmiotem działalności ww. spółki – według kodu PKD – jest „działalność

związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat”. Spółka zajmuje się pomocą prawną w uzyskiwaniu odszkodowań.

Kondycja finansowa płatnika składek jest zła. Płatnik posiada zadłużenia, w tym w stosunku do ZUS. Działalność gospodarcza płatnika przynosi straty.

Na dzień 3 lutego 2017 r. płatnik składek zalega z opłatą składek :

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okresy: 02/2015, 03/2015, 09/2015, 12/2015, 04/2016, 07/2016-12/2016 w łącznej kwocie 73.207,44 zł (należność główna);

- na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za okresy: 12/2015, 07/2016- 12/2016 w łącznej kwocie 20.003,06 zł (należność główna);

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy: 12/2014, 01/2015, 04/2016, 06/2016-12/2016 w łącznej kwocie 5.714,61 zł (należność główna).

W dniu 1 lutego 2016 r. ww. płatnik składek reprezentowany przez Prezesa Zarządu M. G. i wnioskodawczyni M. K. podpisali umowę o pracę na okres próbny od dnia 1 lutego 2016 r. do dnia 30 kwietnia 2016 r. Następnie, w dniu 29 kwietnia 2016r. wymienieni podpisali umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 1 maja 2016 r. W chwili podpisywania umowy na okres próbny M. K. była w 2 miesiącu ciąży, a w chwili podpisywania umowy na czas nieokreślony – w 5 miesiącu ciąży.

Na podstawie podpisanych umów o pracę M. K. miała świadczyć na rzecz ww. płatnika składek pracę na stanowisku dyrektora marketingu. Przed podpisaniem ww. umów ubezpieczona nigdy nie pracowała w marketingu i nie miała żadnego doświadczenia w tej dziedzinie. Nie miała też wykształcenia powiązanego z marketingiem. Ukończyła studia wyższe z tytułem magistra (...). W latach 2013 – 2015 pracowała w TV (...), a od 2015 r. w TV (...).

Zatrudnienie u płatnika składek miało być dodatkowym zatrudnieniem. Wnioskodawczyni była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w TV(...) w L. z wynagrodzeniem 3 500 zł netto miesięcznie.

W ww. umowach strony określiły, że M. K. będzie świadczyć pracę w siedzibie pracodawcy, tj. w (...) Sp. z o.o., ul. (...) (...)L., w wymiarze ½ etatu za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 4.210,18 zł brutto (w przeliczeniu na pełny etat – 8.420,36 zł brutto).

Płatnik składek zatrudnia kilkunastu pracowników na pełny etat, na różnych stanowiskach. Ich wynagrodzenia kształtują się na poziomie od 2.000 zł do ponad 4.000 zł za pełny etat. Żaden z zatrudnionych pracowników w firmie płatnika nie miał wynagrodzenia na poziomie przekraczającym 8.000 zł za pełny etat, oprócz ubezpieczonej. Dyrektor sieci sprzedaży (w oparciu o kontrakt menedżerski) zarabiał w tym czasie (2015-1016) 6 000 zł netto, kierownik działu likwidacji szkód (w oparciu o umowę pracę) 4 999, 76 zł brutto. Przy czym w ciągu 2016r. zmieniono jego stanowisko na dyrektora działu likwidacji szkód z wynagrodzeniem 8 420, 36 zł brutto. Zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy w firmie radcowie prawni otrzymywali wynagrodzenie w wysokości po 4 942, 45 zł brutto.

Ubezpieczona, w chwili podpisywania ww. umów nie otrzymała od płatnika pisemnego zakresu obowiązków.

Płatnik składek zgłosił ubezpieczoną do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 1 lutego 2016 r., a ubezpieczona od dnia 5 maja 2016 r., zaraz po podpisaniu umowy o pracę na czas nieokreślony, udała się na zwolnienie lekarskie w związku z ciążą. Płatnik składek wypłacił M. K. wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy za okres od 4 maja 2016 r. do 5 czerwca 2016 r., po czym dalszą wypłatę zasiłku chorobowego przekazał do realizacji przez ZUS.

W czasie nieobecności ubezpieczonej w pracy płatnik składek nie zatrudnił żadnej innej osoby na jej miejsce. Nikomu też nie zostały powierzone jej dotychczasowe obowiązki.

Płatnik składek, jeszcze w okresie zatrudnienia wnioskodawczyni miał zawartą umowę z agencją zajmującą się reklamą i promocją działalnością firmy. Agencja opracowała i opublikowała materiały promocyjne firmy.

Dowody: - dokumenty z akt ZUS

- wydruk przeglądu danych – stany należności k. 7
- informacja o wysokości wynagrodzeń pracowników k. 39-41
- akta osobowe wnioskodawczyni
- wyjaśnienia zainteresowanego e-protokół z 24.05.2017r. 00:35:53- 01:13:07
- wyjaśnienia wnioskodawczyni e-protokół jw. 00:11:13-00:35:53.

W okresie od 5 października 2016 r. do 19 października 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przeprowadził kontrolę w zakresie ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez M. K..

Po przeprowadzeniu kontroli organ rentowy, decyzją z dnia 1 grudnia 2016r., zaskarżoną w niniejszej sprawie, stwierdził, że M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 lutego 2016 r.

Dowody: akta kontroli ZUS, w tym: protokół kontroli z 19.10.2016 r., decyzja ZUS

z 01.12.2016 r.

Sąd zważył:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 121 z późn. zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9 osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są między innymi pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a. Osoby będące pracownikami podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 1 ustawy). Osoby podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1 ustawy). Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia (art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy systemowej).

Stosownie do art. 13 pkt 1 cyt. ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

W rozpoznawanej sprawie sporna między stronami była przede wszystkim ważność umowy o pracę z dnia 1 lutego 2016 r. oraz zawartej pomiędzy płatnikiem składek (...) Sp. z o.o. a wnioskodawczynią M. K.. Organ rentowy po przeprowadzeniu kontroli w przedmiocie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i podlegania tym ubezpieczeniom przyjął, że przedmiotowa umowa o pracę była pozorna, a tym samym nieważna, zaś strony działały tylko w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego, a następnie macierzyńskiego, wobec czego nie stanowi ona tytułu do objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

Po przeprowadzeniu w sprawie postępowania dowodowego Sąd Okręgowy podzielił powyższe stanowisko organu rentowego.

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Stosowanie zaś do treści art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2006 r. (II UK 164/05, PiZS 2006/9/33) fakt, że oświadczenia stron umowy zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę, nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli strony nie zamierzały osiągnąć skutków wynikających z umowy, w szczególności jeżeli nie doszło do podjęcia i wykonywania pracy, a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowa taka jest pozorna – art. 83 k.c. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, iż podleganie ubezpieczeniu społecznemu wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę. Dokument w postaci umowy o pracę nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony umowy, faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie (por. wyrok SN z dnia 19 października 2007 r., II UK 56/07, LEX nr 376433).

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszym postępowaniu wykazał, że umowa o pracę, którą płatnik składek i wnioskodawczyni zawarli w dniu 1 lutego 2016 r., a następnie w dniu 29 kwietnia 2016 r. była czynnością prawną pozorną i zawarta została w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a nie w celu faktycznego wykonywania pracy. O pozorności tej czynności prawnej świadczy wiele okoliczności.

Zdaniem ubezpieczonej i płatnika została ona zatrudniona na stanowisku dyrektora ds. marketingu. Tymczasem rodzaj obowiązków, który miałby być jej powierzony dotyczy spraw z zakresu public relations. Marketing to zaspokajanie ludzkich potrzeb, to proces dostarczania produktów i usług konsumentom w celu wymiany ich na inne dobro. To zespół czynności, który ma służyć wymianie produktów, usług, pomysłów itp. Public relations to narzędzie wspierające marketing. To proces budowania i utrzymywania dobrych relacji z wewnętrznym i zewnętrznym otoczeniem firmy - pracownikami, inwestorami, organizacjami. Budzi to uzasadnione wątpliwości co do jej zatrudnienia. Tym bardziej, że nie posiadała żadnych kwalifikacji formalnych, zawodowych ani praktycznych do wykonywania zadań z zakresu marketingu. Poza tym ani ona ani płatnik składek nie przedstawili żadnych materialnych dowodów na potwierdzenia wykonywania przez nią pracy. Przedstawione materiały w postaci „(...)” czy scenariusz programu telewizyjnego to ogólnie dostępne w firmach związanych z działalnością odszkodowawczą, informacje i reklamówki. Brak jest dowodów na potwierdzenie, iż ich autorem jest wnioskodawczyni, i że zostały one sporządzone w okresie zatrudnienia wnioskodawczyni na potrzeby płatnika. Tym bardziej, że zadaniami związanymi z propagowaniem usług płatnika czy jego wizerunku zajmowała się zewnętrzna agencja, która sporządziła i opublikowała określone materiały. Otrzymując z tego tytułu wynagrodzenie ok. 10 000 zł miesięcznie. To wskazuje, iż po stronie płatnika nie było potrzeby zatrudnienia osoby z obowiązkami takimi, jakie wskazuje wnioskodawczyni – tj. przygotowanie artykułów na stronę internetową spółki, tworzenie tekstów dotyczących potrzeby korzystania z usług płatnika czy poprawę wizerunku. Jest tu również rozbieżność, bowiem płatnik wskazuje, iż wnioskodawczyni na stanowisku dyrektora ds. marketingu miała zajmować się budowaniem strategii marketingowej i sprzedażowej firmy, monitorowaniem potrzeb klientów, analizą rynku odszkodowań oraz przygotowaniem artykułów na stronę internetową. Ponadto zadania w zakresie marketingu w swoich zakresach czynności mieli inni pracownicy: dyrektor sieci sprzedaży, dyrektor handlowy, menager regionu – co wynika ze złożonego do akt przez płatnika zestawienia (k.39-41). Rozbieżności występują również w zakresie ustalenia miejsca pracy. Treść obu umów jako miejsce wykonywania pracy wskazują siedzibę płatnika, zaś w M. K. oraz słuchany na rozprawie prezes (...) podaje, iż swoją pracę miała ona wykonywać w domu. Nie podpisywała w związku z tym listy obecności a z jej pracy miał ją rozliczać wyłącznie prezes. Co w sytuacji braku jednoznacznych i nie budzących wątpliwości materialnych efektów jej pracy wyraźnie wskazuje na iluzoryczność jej zatrudnienia. Nie są nimi również przedłożone protokoły zebrania zarządu, z których miałyby wynikać, iż ubezpieczona uczestniczyła w zebraniach zarządu i otrzymywała określone zadania do wykonania. Nie wiadomo bowiem na jakich zasadach uczestniczyła ona w tych zebraniach i kiedy faktycznie zostały te dokumenty sporządzone. Tym bardziej, że słuchany w charakterze świadka radca prawny płatnika W. A. podał, iż nie wie na jakich zasadach wnioskodawczyni została zatrudniona, jakie miała obowiązki i jak je realizowała. Podał jedynie, iż kilka razy widział wnioskodawczynię w siedzibie firmy, ale nie potrafił wskazać w jakim charakterze.

Ponadto analizując sytuację ekonomiczną płatnika – nieuzasadnione było zatrudniania wnioskodawczyni również z powodów finansowych. Płatnik w tym okresie była zadłużony. Zatrudnianie wnioskodawczyni (do spraw marketingu czy PR), w sytuacji kiedy zadania z zakresu marketingu wykonują inni pracownicy, a z zakresu public relations firma zewnętrzna - jest nieuzasadnione.

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd uznał, iż są podstawy do stwierdzenia, że kwestionowana umowa o pracę zawarta pomiędzy wnioskodawczynią M. K. i płatnikiem składek jest czynnością pozorną, a tym samym nieważną. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika bowiem, iż zawarta przez ww. strony umowa nie była realizowana, a jej celem było tylko i wyłącznie uzyskanie przez wnioskodawczynię świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Wobec powyższego, Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.- oddalił odwołanie wnioskodawcy jako niezasadne, o czym orzekł w pkt I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 z późn. zm.).

SSO Regina Stępień